

Emlékezzünk! – Egy évtizede hunyt el Prohászka János

Let us remember! - A decade since the death of János Prohászka

Páczelt István gondolatai

Személyesen először 1987-ben találkoztam Prohászka Jánossal, az MTA Műszaki Osztályának ülésén. Neve természetesen már korábban is ismert volt előttem, mivel több miskolci kollégámnak volt aspiránsvezetője, akik segítségével, vezetésével védték meg sikeresen kandidátusi disszertációjukat. A miskolciakkal való szorosabb kapcsolata már a 70-es években kialakult. Valamennyi aspiránsa szerette, tisztelte. Dicsérték problémaérzékenységét a témák kijelölésében, tudományos igényességét, ugyanakkor segítőkészségét a legjobb megoldások megkeresésében. Nagyra becsülték azért a felelősségvállalásért, amellyel fiatal kollégái szakmai-tudományos munkásságát egyengette, és azért a tanító-tanítvány közötti, szinte atyai-baráti kapcsolatért, amely a legtöbbjükhöz fűzte Őt.

Magam sokszor megtapasztalhattam bölcsességét, széleskörű tudását, a problémák lényegre törő megoldását célzó gondolkodását a Gépész-Kohász Szakcsoport általa vezetett ülésein, majd később osztályelnöki feladatainak körülmények között ellátásában is.

Széleskörű érdeklődésére jellemző, hogy például a szaknyelv helyes használata is foglalkoztatta. A Magyar Tudomány 1999. októberi számában a Tudomány-technológia-technika: hagyományos és (leg)újabb értelmezésnek tematikájáról értekezett. Gondolatait ekképp zárta: „A fentiekkel arra szerettem volna rámutatni, hogy az idegen szavaknak nemcsak túlzott elterjedésével, hanem következtelen, tisztázatlan használatával is gondjaink vannak. Ajánlatos lenne ezekben a kérdésekben a szakembereknek egyetértésre jutniuk, mert e pontatlanságok további nehézségeket okozhatnak.”

Gyakorta megfordult Miskolcon. Néhány alkalommal Műszaki Osztályunk kihelyezett ülésére is eljött.

2005. április 28. MTA-Miskolci Akadémiai Bizottság székháza, Műszaki Osztály ülése

Feledhetetlen emlékem, hogy az akadémiai rendes tagságról szóló oklevelet Tőle vehettem át „A numerikus mechanika szerepe a mérnöki gyakorlatban” címmel megtartott székfoglaló előadásom után 1996. február 26-án Miskolcon.

Nagy figyelemmel követte volt tanítványainak életét, így örömmel vett részt Dr. Tóth Lászlónak a BAY-LOGI akkori igazgatójának 60 éves születésnapjára rendezett konferencián.

BAY-LOGI, 2006: Jobbról-balra: Prohászka János, Biró Gyöngyvér, Páczelt István, Tóth László

A 80. születésnapja alkalmából tiszteletére rendezett „Anyagszerkezeti modellek és a kontinuummechanika” c. szemináriumon – 2000. április 26-án az MTA-Miskolci Bizottsága székházában – tanítványai mellett jómagam is köszönhettem „Numerikus módszerek a kontinuummechanikában” címmel megtartott előadásommal.

Magyarpolányban élt az ott bekövetkezett haláláig, csendes, „visszavonultan”, de alkotókészségét, a szakma iránti érdeklődését életének utolsó percéig megtartva. Még 80 éven felül is kutatott. Noha egészen más tudományterületeken dolgoztunk néhányszor megkért kutatásaival kapcsolatos cikkek, könyvek beszerzésére, elküldésére. Kérését örömmel teljesítettem. Nagyszerű könyvének (Bevezetés az anyagtudományba I., Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002) újabb kiadásában is gondolkodott. Az átdolgozáshoz kérésére, néhány – a legújabb kiadású angol nyelvű szakirodalomból tanszékünkön fellelhető – könyvet küldtem részére. Sajnos munkáját hirtelen halála miatt már nem tudta befejezni. Remélhetőleg ifjú utódai ezt megteszik.

Dr. Tóth László barátommal, professzortársammal 2012. április 27-én köszöntöttük 82-dik születésnapja alkalmából. Remek hangulatban találtuk, büszkén mutogatta magyarpolányi „birodalmát”, a gyönyörű házat, kertet, a lakását, beszélt kutatásairól. Felejthetetlenül szép nap volt. A mellékelt képek erről tanúskodnak.

A 82. születésnap Magyarpolányban

Köszönöm a sorsnak, hogy személyesen is ismerhettem Prohászka Jánost, a nagy tudású kollégát, a kiváló tudóst, a kedves, szerény embert, aki immáron éppen egy évtizede nem lehet közöttünk. Mondataiba, mozdulataiba fagyott emléke máig is tisztán él emlékezetemben.

Tóth László gondolatai

Gondolataim rendezéséhez leültem a számítógép elé és azonnal a Prohászka János partecédulája jelent meg előttem. Erre rápillantva gondolataim halmaza tódult fejembe.

„Ne tételezzünk fel több okot a természeti dolgokban, mint amennyi igaz és elégséges a jelenségek megmagyarázására.”
(Newton)

Családja, a Magyar Tudományos Akadémia, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, a Miskolci Egyetem és a 803. Nagybölgasszony Cserkészcsapat mély fájdalommal tudatja, hogy

Dr. Prohászka János,

az MTA rendes tagja, a BME egykori professzora
Rockwell, Állami és Széchenyi-díjas akadémikus, gépészmérnök, egyetemi tanár,
az anyagtudományok kutatója

2012. október 22-én, életének 93. évében hirtelen elhunyt.

Halálával pótolhatatlan veszteség érte a magyar tudós- és mérnöktársadalmat.
A kitünő tudós emlékét szívünkben örökre megőrizzük!

Bücsüzik tőle fia, unokái, dédunokái, rokonai, barátai, munkatársai és tanítványai.

Temetése 2012. november 10-én, szombaton 14 óra 15 perctől a Farkasréti temetőben

(1124 Budapest, Németvölgyi út 99.) lesz.
Lelki üdvéért engesztelő szentmisét tartunk 2012. november 10-én 18 óra 30 perckor a nagygyűlési Nagybölgasszony templomban (Budapest XXII. kerület, Nagytétényi út 286.).

Távírat cím: Prohászka János, 1101 Budapest, Pongrác út 15. E-mail: csalad@prohaszka.hu

„S a tündő est néma borulásában megismogajja a falat s az álmodat, az erdőkét és mezőket, az élőket s a temetőket a virágos kalapú, meleg kezű, bús magyar ősz.”
(Fekete István)

Prohászka János gyászjelentése

Agyamon átfutott az első találkozásunk tanszéki szobájában, ahol ott ült akkori tanszékvezető professzorom is, Romvári Pál, aki kérte János Bácsit (sokunk életébe ezzel a névvel – is – beégette magát), legyen aspiránsvezetőm, mert olyan dolgokba „kaparta be magát ez a fiú, amihez te sokkal jobban értesz”. E történet valamikor az 1970-es évek második felének kezdetén volt. Folytathatnám, ahogyan felbandukoltam két bőröndnyi irodalommal az Erzsébet hídon át a Naphegy utcára 1978 nyarán „A törési folyamatok anyagszerkezeti vonatkozásai” címmel készülő kandidátusi disszertáció és várható téziseim első változatának átbeszélésére, megvitatására. Az a néhány nagyon kemény nap (4-5) volt életem azon periódusa, amikor átérezhettem, hogy egymástól korbán, tudásban, beosztásban nagyon távol álló emberek gondolköre miképpen közeledik fokozatosan egymáshoz és alkothat a közös egység mellett emberi közelséget is.

Beszélgetéseink mindig reggel korán kezdődtek, délben pedig – amúgy rövidnadrágosan – a tanszéki aláírások elintézésére került sor, délután pedig az 1978-as futball VB meccseinek nézése jelentette a „megfeszített munka” oázisát. Beszélgetéseinket a „munka” kifejezéssel jellemeztem, mert valóban az volt. Minden felhasznált irodalmat (emlékeim szerint 148 darabot – 2 bőrönd) magammal kellett vinnem, bármikor is hivatkoztam valamire, azt meg kellett nézni, és kölcsönösen be kellett illeszteni szűkebb-bővebb, de már közös szakmai ismerethalmazunkba. Sokszor „nem volt egyszerű” a közös halmaz kijelölése, de mindig szakmai alapokon, érveken át jutottunk eddig a pontig. És ez a folyamat, a közös cél elérésének mikéntje lett az alapja annak az emberi kapcsolatnak, amelyet mindketten követtünk. János Bácsi tehette ezt mintegy 35 éven át, jómagam pedig teszem ezt napjainkban is. Szakmai, emberi kapcsolatunkat elindító és megalapozó disszertáció 1980-ban került beadásra, ahol Prohászka János neve mellett „az MTA levelező tagja” minősítés szerepelt. A sok közös élményből egyet kiragadva.

Herkulesfürdői emlékek 2004-ből a Sissi-fotelban átéltve

Prohászka János kötődése a miskolci szakemberekhez jóval meghaladta az átlagos szintet. A 80. születésnapját az MTA MAB Székházában ünnepeltük [1]. Mindhárom aspiránsa a Romvári Pál professzor vezette tanszék munkatársa volt. Egyike Tisza Miklós (1949-2021), másika pedig Nagy Gyula (1950-2020). Sajnos már mindketten az emberi lét azon térfelén vannak, amelyre egy évtizede Prohászka János is lépett.

Prohászka János születésének centenáriumán fia, ifj. Prohászka János létrehozta édesapjának tiszteletére a „Dr. Prohászka János Alapítvány”-t. Megtisztelő számomra, hogy kuratóriumában a családot képviselve elnökként vehetek részt. Terveink között szerepel Prohászka János életművének feldolgozása, nyilvánossá tétele mind a szakmai, mind pedig közéleti tevékenységét illetően. Ehhez egyrészt a hagyaték, másrészt az irodalomjegyzékben szereplő ismeretekre lehet támaszkodni [2-7].

A tanszéken (Dobránszky János szívésségéből)

Páczelt István és Tóth László

Irodalomjegyzék

- [1] Tóth L.: Prohászka János akadémikus 80 éves. Anyagszerkezettani modellek és a kontinuummechanika. Prohászka János akadémikus 80. Születésnapja alkalmából. II. Országos szeminárium. Miskolc, április 26-27.
- [2] Tóth L.: A fémek tudós professzora. Prohászka János akadémikus 90 éves. Technika. 2010/3. p.13-14.
- [3] Tóth L.: Prohászka János 90 éves. Gép 2010/1-2. Szám. Melléklet.
- [4] Tóth L.: Prohászka János, akadémikus (1920-2012). Anyagvizsgálók Lapja, 2012/4. p.80-82.
- [5] Dobránszky J.: Búcsúunk Prohászka Jánostól (1920-2012). Hegesztéstechnika 2012/4.
- [6] Dobránszky J., Szabó P.J., Tóth L., Verő B.: Emlékbeszéd Prohászka János, az MTA elhunyt tagja felett. Magyar Tudomány 2020/9 p. 1249-1256.
- [7] Tóth L.: Prohászka János születésének centenáriuma. Anyagvizsgálók Lapja. 2020/1. p.44-57.